

แผนการใช้ที่ดิน

ตำบลขนอม อำเภออนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-6
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-10
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-2
4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-6
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-10
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-11
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565	2-13
3-1 สมบัติดิน ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-5
3-2 ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-8
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช	5-3
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-2
7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-3
7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-3
7-3 แผนการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-4

สารบัญญรูป

รูปที่	หน้า
1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-2
2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี	2-5
2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	2-9
2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566	2-11
3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-7
3-2 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	3-9
4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-4
4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ของตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	4-5
6-1 การใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช	6-5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอด ห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลขนอม อำเภอนวม จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

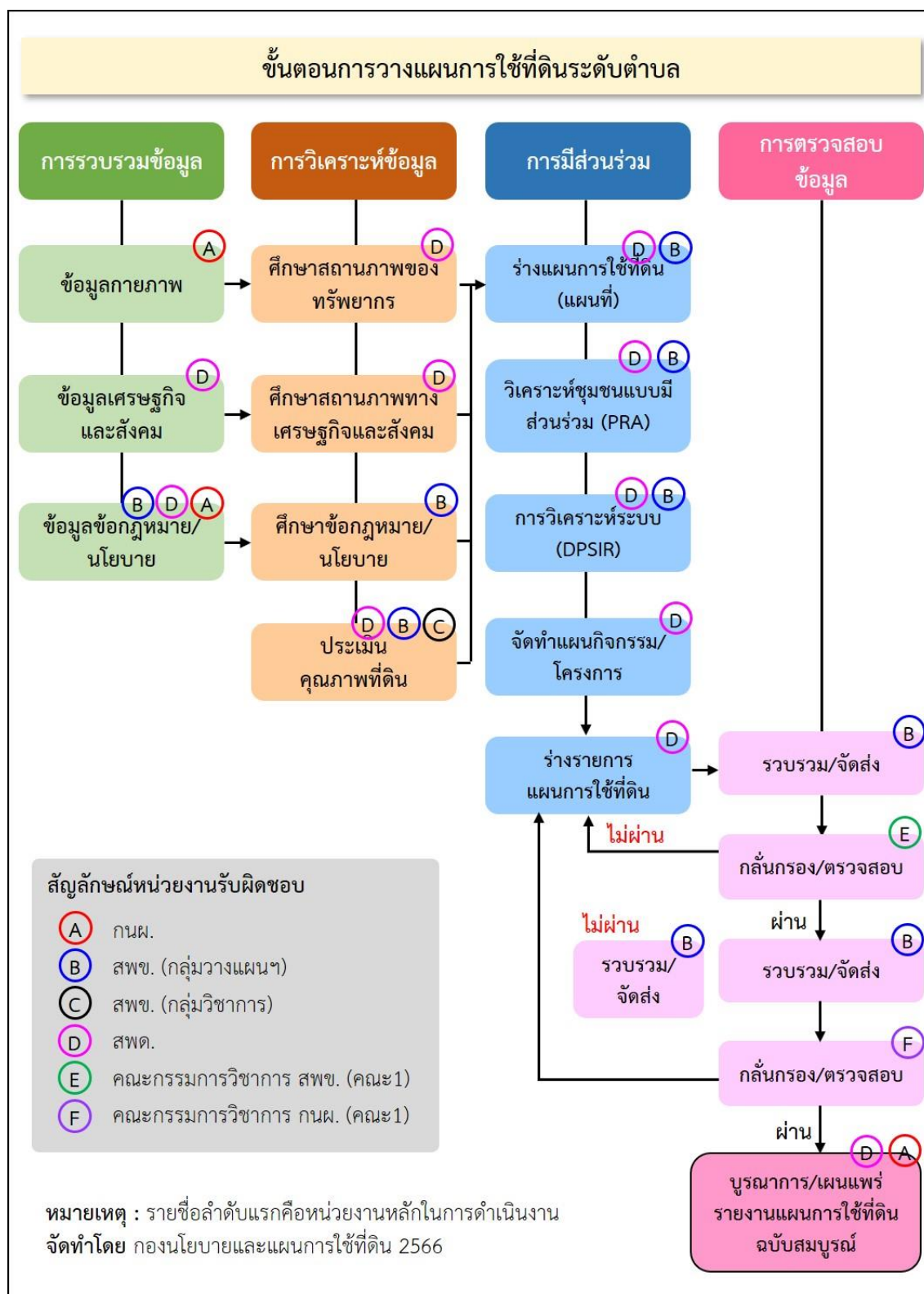
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต และสามารถใช้งบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เมืองน่าอยู่อาศัย รวมใจพัฒนา เขตการค้าการลงทุน เกื้อหนุนวัฒนธรรม มีธรรมาภิบาล สืบสานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” (เทศบาลตำบลขนอม, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต ที่ตั้ง

ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอนม มีพื้นที่ประมาณ 85.69 ตารางกิโลเมตร หรือ 53,556 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

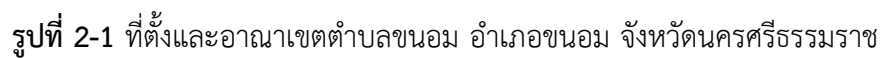
อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลท้องเนียน อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลทุ่งไเส อำเภอลิล จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับตำบลควนทอง อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น เป็น 14 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านบางโหนด	หมู่ที่ 8 บ้านโนนเพล
หมู่ที่ 2 บ้านพังมะพร้าว	หมู่ที่ 9 บ้านท่าสำเภา
หมู่ที่ 3 บ้านหัวทะเล	หมู่ที่ 10 บ้านนาคลอง
หมู่ที่ 4 บ้านสี่แยกในไร่	หมู่ที่ 11 บ้านวัดโน
หมู่ที่ 5 บ้านโพธิ์กรด	หมู่ที่ 12 บ้านในทราย
หมู่ที่ 6 บ้านหน้าด่าน	หมู่ที่ 13 บ้านเขาดิน
หมู่ที่ 7 บ้านเปร็ด	หมู่ที่ 14 บ้านป่าตาล

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่เขา มีคลองธรรมชาติ คลองขุด คลองชลประทานไหลผ่าน โดยมีลำน้ำที่สำคัญ เช่น คลองขนอม คลองขุนนม คลองท้องหยี คลองท่าบด คลองเพล คลองแพรกกลาง ห้วยท้องยาง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 พบว่า ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 ฤดูกาล

จังหวัดนครศรีธรรมราชตั้งอยู่ในภาคใต้และติดกับทะเล ลักษณะอากาศในแต่ละฤดูกาลจึงไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศโดยทั่วไปของประเทศไทยแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 ฤดูกาล ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนฤดู ระยะนี้เป็นช่วงว่างของลมมรสุมหลังจากสิ้นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อุณหภูมิจะเริ่มสูงขึ้น อากาศจะเริ่มร้อนโดยเฉพาะในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม อย่างไรก็ตามจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ใกล้ทะเล จึงไม่ร้อนมากนัก เพราะได้รับกระแสลมและไอน้ำ ทำให้อากาศคลายความร้อนลงไปมาก

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทยและยังมีร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านภาคใต้เป็นระยะ ๆ ในเดือนตุลาคม ต่อจากนั้นจนถึงเดือนพฤศจิกายน ซึ่งเป็นระยะแรกที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้จังหวัดนครศรีธรรมราชจะยังคงมีฝนชุกต่อเนื่องจนถึงเดือนมกราคมฝนจึงเริ่มลดลง

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย ทำให้อุณหภูมิลดลงทั่วไปและมีอากาศหนาวเย็นเป็นครั้งคราว โดยอุณหภูมิจะลดลงต่ำสุดในเดือนธันวาคมและมกราคม แต่เนื่องจากจังหวัดนครศรีธรรมราชอยู่ด้านชายฝั่งตะวันออกของภาคใต้อุณหภูมิจึงลดลงเพียงเล็กน้อย และตามชายฝั่งจะมีฝนตกทั่วไป (ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา, 2563)

2.4.2 อุณหภูมิ

อุณหภูมิ มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.5 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคมและเดือนมีนาคม

2.4.3 ปริมาณน้ำฝน

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีฝนชุกตลอดปี เนื่องจากลมมรสุมทั้งสองที่พัดปกคลุม โดยเฉพาะ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม สวนตอนต้นปีตั้งแต่เดือนมกราคมฝนจะลดลงเป็นลำดับ จากสภาพพื้นที่ที่มีเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นแนวกั้นลมมรสุม ทำให้บริเวณพื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัดจะมีฝนชุกตลอดช่วงมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนพื้นที่ราบชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะมีฝนชุกตลอดช่วงมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,125.1 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 171 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 277.2 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.4 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2567) ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอกะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้น สัมพัทธ์	ปริมาณ น้ำฝน	จำนวน วันที่ฝนตก	ศักยภาพ การคาย ระเหยน้ำ	ปริมาณฝน ใช้การ ²
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	21.5	32.6	26.6	79.0	89.4	7.2	73.8	76.6
ก.พ.	21.5	34.1	27.4	73.0	41.1	4.9	73.9	38.4
มี.ค.	22.4	34.8	28.1	76.0	105.6	8.0	80.3	87.8
เม.ย.	23.0	34.3	28.1	81.0	133.7	12.4	73.2	105.1
พ.ค.	23.5	33.0	27.7	85.0	203.4	17.0	71.6	137.2
มิ.ย.	23.0	32.0	27.3	86.0	205.2	16.8	66.9	137.8
ก.ค.	22.7	31.6	26.9	87.0	234.0	17.8	68.2	146.4

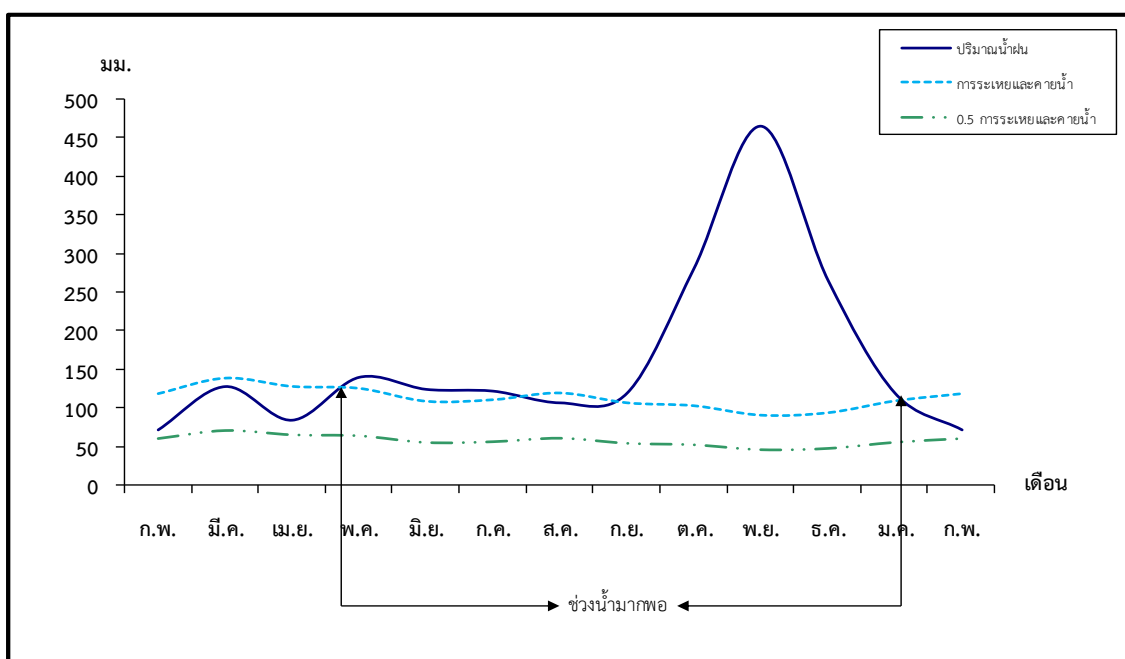
ตารางที่ 2-1 (ต่อ)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้น สัมพัทธ์	ปริมาณ น้ำฝน	จำนวน วันที่ฝนตก	ศักยภาพ การคาย ระเหยน้ำ	ปริมาณฝน ใช้การ ^{/2}
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ส.ค.	22.6	31.5	26.8	86.0	270.3	18.4	70.1	152.1
ก.ย.	22.3	31.3	26.5	87.0	277.2	19.3	66.9	152.7
ต.ค.	22.0	31.4	26.4	88.0	268.8	20.8	65.4	153.7
พ.ย.	22.3	31.4	26.4	87.0	192.2	17.5	62.1	133.1
ธ.ค.	21.7	31.5	26.3	83.0	85.6	11.0	68.5	73.9
เฉลี่ย	22.4	32.5	27.0	83.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	2,125.1	171.1	840.9	1,394.8

หมายเหตุ : ^{/1} เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{/2} จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566) พบว่าสภาพการใช้ที่ดิน ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง 4,313 ไร่ หรือร้อยละ 8.05 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย หมู่บ้าน สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ ถนน โรงงานอุตสาหกรรม

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 25,995 ไร่ หรือร้อยละ 48.54 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 1,201 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาร้าง นาข้าว
2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 15,013 ไร่ หรือร้อยละ 28.03 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว

3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 9,158 ไร่ หรือร้อยละ 17.09 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ มะพร้าว ไม้ผลผสม ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม

4) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 623 ไร่ หรือร้อยละ 1.17 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 19,701 ไร่ หรือร้อยละ 36.79 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม่ผลัดใบ สมบูรณ์ ป่าชายเลนสมบูรณ์ ป่าชายเลนรกร้างพื้นที่

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 800 ไร่ หรือร้อยละ 1.49 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทะเล แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,747 ไร่ หรือร้อยละ 5.13 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ พื้นที่ลุ่ม ทุ่งหญ้า สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ ทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,313	8.05
U101	ตัวเมืองและย่านการค้า	991	1.85
U200	หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรร้าง	60	0.11
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,632	4.92
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	263	0.49
U404	ท่าเรือ	140	0.26
U405	ถนน	82	0.15
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	13	0.02
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	132	0.25

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	25,995	48.54
A100	นาร้าง	838	1.57
A101	นาข้าว	363	0.68
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	524	0.98
A301	ไม้ยืนต้นผสม	13	0.02
A302	ยางพารา	5,206	9.72
A302/A405	ยางพารา/มะพร้าว	14	0.03
A303	ปาล์มน้ำมัน	7,717	14.41
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	1,537	2.87
A307	สนประดิพัทธ์	2	-
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	338	0.63
A401	ไม้ผลผสม	494	0.92
A403	ทุเรียน	72	0.13
A405	มะพร้าว	8,254	15.41
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	35	0.07
A901	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำผสม	15	0.03
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	573	1.07
F	พื้นที่ป่าไม้	19,701	36.79
F101	ป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์	18,515	34.57
F300	ป่าชายเลนรอสภาพฟื้นฟู	32	0.06
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	1,154	2.16
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,747	5.13
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	645	1.20
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	658	1.23
M201	พื้นที่ลุ่ม	1,095	2.05
M302	บ่อลูกรัง	66	0.12
M304	บ่อดิน	79	0.15
M405	พื้นที่ถม	39	0.07
M601	หาดทราย	165	0.31

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช

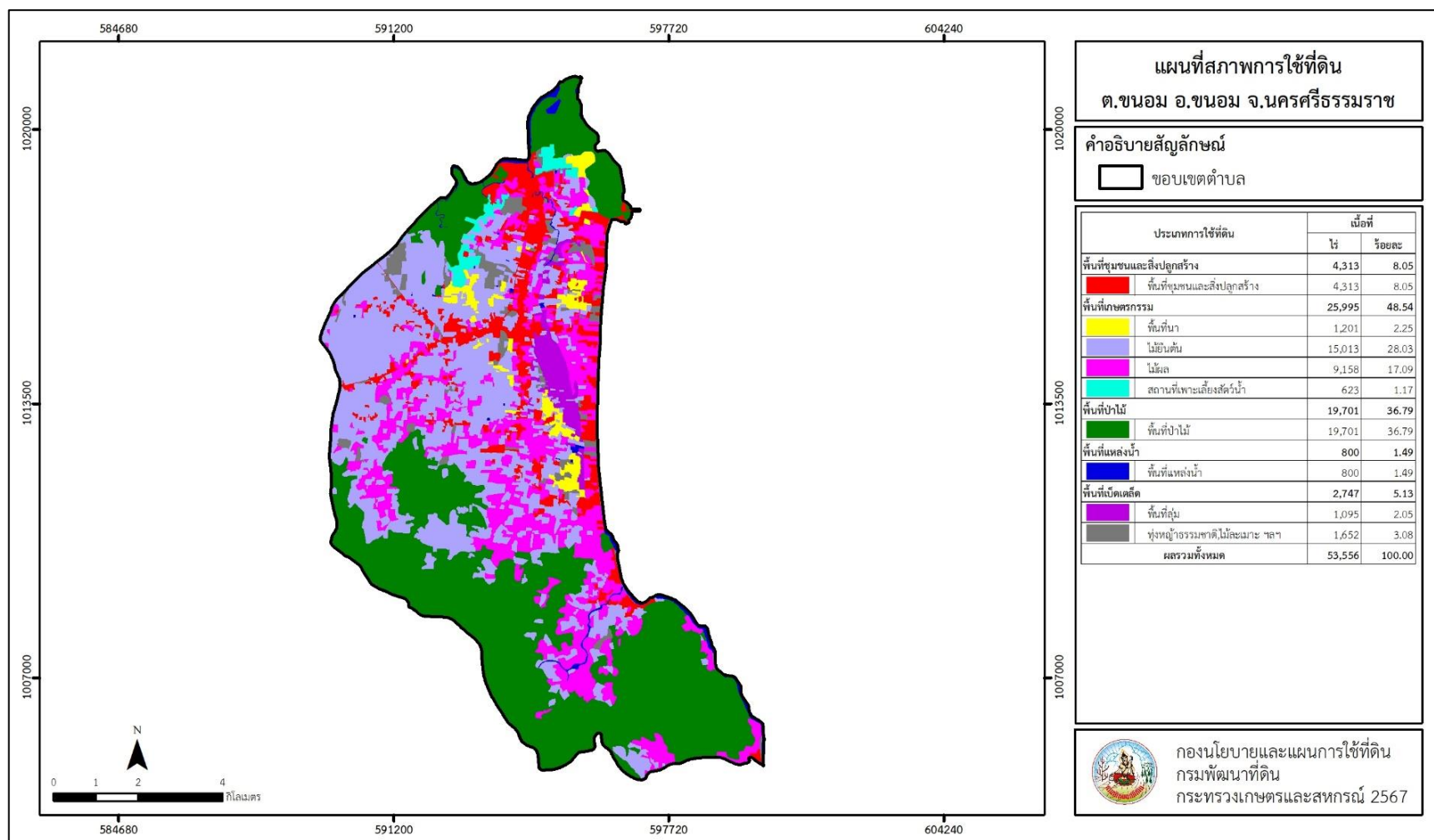
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	800	1.49
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	320	0.60
W103	ทะเล	375	0.70
W201	อ่างเก็บน้ำ	40	0.07
W202	บ่อน้ำในไร่นา	56	0.10
W203	คลองชลประทาน	9	0.02
ผลรวมทั้งหมด		53,556	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลขนอม มีประชากรรวม 14,083 คน แยกเป็นชาย 6,857 คน เป็นหญิง 7,226 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 164.35 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 8,229 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,714 ครัวเรือน หรือร้อยละ 20.83 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 6,515 ครัวเรือน หรือร้อยละ 79.17 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ตารางที่ 2-4 และรูปที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช
ปี 2566

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลขนอม	8,229	6,857	7,226	14,083
หมู่ที่ 1 บ้านบางโหนด	1,765	1,609	1,669	3,278
หมู่ที่ 2 บ้านพังมะพร้าว	572	346	346	692
หมู่ที่ 3 บ้านหัวทะเล	1,650	1,138	1,167	2,305
หมู่ที่ 4 บ้านสี่แยกในไร่	1,084	678	766	1,444
หมู่ที่ 5 บ้านโพธิ์กรด	249	196	213	409
หมู่ที่ 6 บ้านหน้าด่าน	389	190	197	387
หมู่ที่ 7 บ้านเปร็ด	439	425	435	860
หมู่ที่ 8 บ้านในเพลลา	424	434	419	853
หมู่ที่ 9 บ้านท่าสำเภา	411	381	364	745
หมู่ที่ 10 บ้านนาคลอง	123	112	139	251
หมู่ที่ 11 บ้านวัดโน	290	386	411	797
หมู่ที่ 12 บ้านในทราย	390	346	387	733
หมู่ที่ 13 บ้านเขาดิน	230	331	384	715
หมู่ที่ 14 บ้านป่าตาล	213	285	329	614

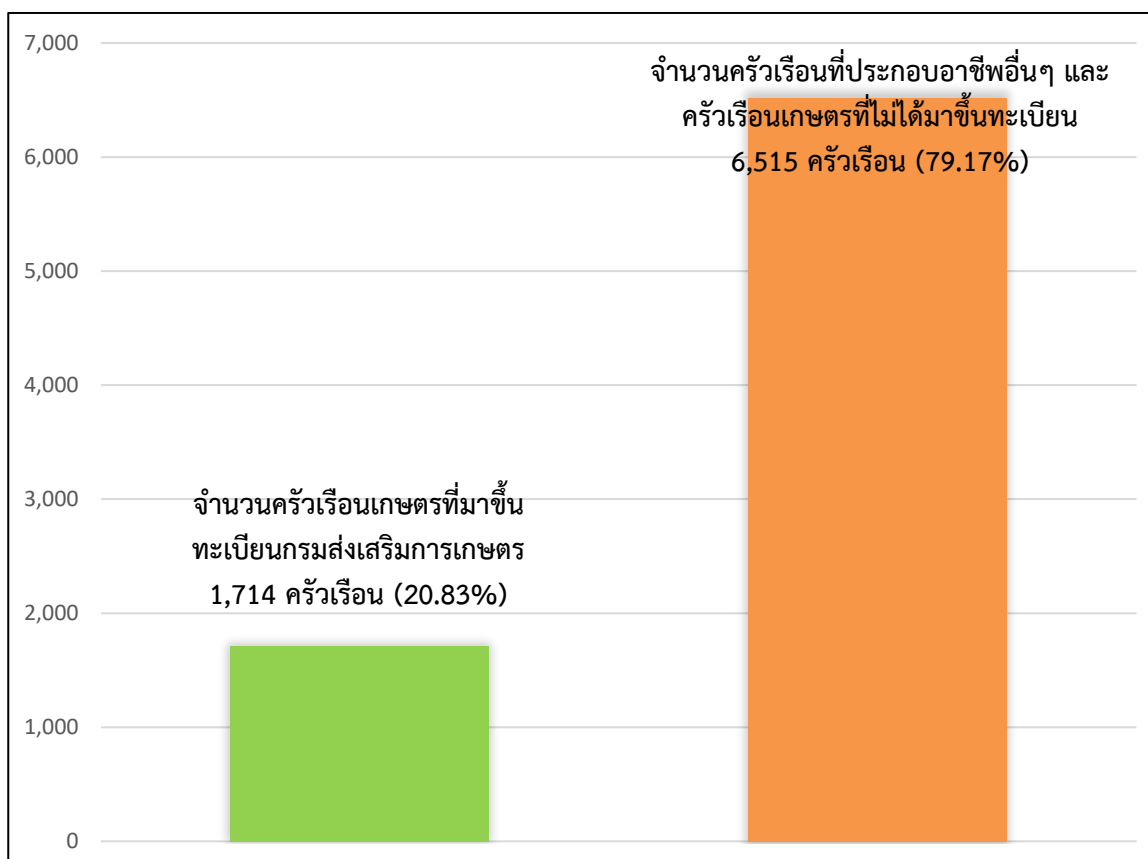
ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	8,229	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,714	20.83
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียน ฯ	6,515	79.17

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)
2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2566

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่รวมทั้งหมด 53,556 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 8,229 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 6.51 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 25,995 ไร่ หรือร้อยละ 48.54 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 15.17 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,714 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกมะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และยางพาราทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 237,952 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 99,561 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 125,354 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 52,712 บาท เมื่อพิจารณาจะพบว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 112,598 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 46,849 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลขนอม อำเภอนวม จังหวัดนครศรีธรรมราช ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลขนอม	188,620	33,850	10,626	4,856	237,952	99,561	125,354	52,712
หมู่ที่ 1 บ้านบางโหนด	116,422	92,143	279	5,613	214,457	106,446	61,627	30,589
หมู่ที่ 2 บ้านพังมะพร้าว	238,947	10,130	9,264	1,591	259,932	118,590	167,050	76,214
หมู่ที่ 3 บ้านหัวทะเล	219,190	7,918	8,618	4,546	240,271	117,075	151,998	74,063
หมู่ที่ 4 บ้านสี่แยกในไร่	91,282	3,359	1,198	1,541	97,380	56,606	51,543	29,961
หมู่ที่ 5 บ้านโพธิ์กรด	135,030	41,782	26,792	14,446	218,050	85,693	151,743	59,634
หมู่ที่ 6 บ้านหน้าด่าน	184,513	12,802	6,435	2,614	206,364	102,674	104,120	51,803
หมู่ที่ 7 บ้านเปร็ด	184,248	34,630	4,995	6,735	230,607	117,353	145,551	74,069
หมู่ที่ 8 บ้านโนนเพลลา	237,662	43,871	6,745	2,315	290,593	107,537	61,499	22,759
หมู่ที่ 9 บ้านท่าสำเภา	205,015	67,253	3,957	1,954	278,180	105,271	64,233	24,308
หมู่ที่ 10 บ้านนาคลอง	227,253	22,118	16,085	3,623	269,079	110,431	201,414	82,661
หมู่ที่ 11 บ้านวัดใน	198,922	44,121	21,211	3,445	267,698	94,573	144,527	51,059
หมู่ที่ 12 บ้านโนนทราย	275,069	32,452	19,925	8,054	335,499	120,351	171,753	61,612
หมู่ที่ 13 บ้านเขาดิน	144,927	35,570	8,433	6,232	195,161	69,128	142,125	50,342
หมู่ที่ 14 บ้านป่าตาล	182,203	25,743	14,825	5,283	228,054	82,123	135,774	48,893

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ พื้นที่เตรียมการการประกาศเขตอุทยานแห่งชาติหาดขนอม-หมู่เกาะทะเลใต้ เนื้อที่ 10,153 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 15,342 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 6,161 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- (1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 8,112 ไร่
- (2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1AR เนื้อที่ 3,233 ไร่
- (3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 981 ไร่
- (4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 7,532 ไร่
- (5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 3,173 ไร่
- (6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 5,500 ไร่
- (7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 25,025 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลขนอม มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 2,029.1 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลขนอม มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองขนอม คลองขุนนม คลองท้องหยี คลองท่าใน คลองท่าบด คลองบางโหนด คลองเปร็ด คลองเพลา คลองแพรกกลาง และห้วยท้องยาง

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลขนอม มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 12 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลขนอม อำเภอกงหรา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 21 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 5 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Ko-sclA ชุดดินโคกเคียน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 989 ไร่ หรือร้อยละ 1.85 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Sng-sIA ชุดดินสงขลา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 756 ไร่ หรือร้อยละ 1.41 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Tkt-silA ชุดดินตะกั่วทุ่ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 995 ไร่ หรือร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ts-sIA ชุดดินต้นไทร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,320 ไร่ หรือร้อยละ 4.33 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Wp-lsA ชุดดินวัลเปรียง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,302 ไร่ หรือร้อยละ 2.43 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 16 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Bc-lsA ชุดดินบาเจาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,246 ไร่ หรือร้อยละ 6.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Bh-lsA ชุดดินบ้านทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,015 ไร่ หรือร้อยละ 3.76 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Bh-nc-lsA ดินบ้านทอนที่มีชั้นไม่เชื่อมแข็ง มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,127 ไร่ หรือร้อยละ 2.10 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Hh-lsA ชุดดินหัวหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,474 ไร่ หรือร้อยละ 2.75 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clD ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 42 ไร่ หรือร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Knk-sLB ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 64 ไร่ หรือร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Knk-sLC ชุดดินคลองนกระทุง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,264 ไร่ หรือร้อยละ 2.36 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน LL-mw-sicLA ดินลำภูราที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 159 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน LL-gm-cLA ดินลำภูราที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 140 ไร่ หรือร้อยละ 0.26 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 195 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Ro-siLA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 659 ไร่ หรือร้อยละ 1.23 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sLA ชุดดินทุ่งหั่ว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,863 ไร่ หรือร้อยละ 10.95 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sLB ชุดดินทุ่งหั่ว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,746 ไร่ หรือร้อยละ 7.00 ของเนื้อที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Tg-sLC ชุดดินทุ่งหั่ว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,842 ไร่ หรือร้อยละ 3.44 ของเนื้อที่ตำบล

15) หน่วยแผนที่ดิน Tim-fl-sLC ดินท้ายเหมืองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 372 ไร่ หรือร้อยละ 0.70 ของเนื้อที่ตำบล

16) หน่วยแผนที่ดิน Tim-fl-sLD-RC หน่วยเชิงซ้อนของดินท้ายเหมืองที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ มีเนื้อที่ 1,817 ไร่ หรือร้อยละ 3.39 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 22,283 ไร่ หรือร้อยละ 41.61 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 886 ไร่ หรือร้อยละ 1.65 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 9,164 ไร่ หรือร้อยละ 17.10 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินบาเจาะ (Bc) ชุดดินบ้านทอน (Bh) ดินบ้านทอนที่มีชั้นไม่เชื่อมแข็ง (Bh-nc) ชุดดินหัวหิน (Hh) และชุดดินวัลเปรียง (Wp) ปัญหาดินเปรี้ยวจัด มีเนื้อที่ 2,320 ไร่ หรือร้อยละ 4.33 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินต้นไทร (Ts) ปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 1,859 ไร่ หรือร้อยละ 3.47 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินคลองเต้ง (Klt) และหน่วยเชิงซ้อนของดินท้ายเหมืองที่เป็นดินร่วนละเอียดกับที่ดินหินพื้นโล่ (Tim-fl-RC) และปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 995 ไร่ หรือร้อยละ 1.86 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt)

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ การระบายน้ำและถ่ายเทอากาศดี ความสามารถในการอุ้มน้ำต่ำ เสี่ยงต่อการชะล้างพังทลายของดิน ปฏิกริยาดินส่วนใหญ่เป็นกรดรุนแรงมากถึงกรดปานกลาง (pH 4.5-6.0)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน	ความลึก	การระบายน้ำ	ความอุดม	ความจุแลกเปลี่ยน	ความอิ่มตัวเบส	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ	ความลึกของ	เนื้อที่	
	(%)	(ซม.)		สมบูรณ์	แคตไอออน	(%)	ดินบน	ดินล่าง	ไฟฟ้า	ชั้นจาโรไซด์	ไร่	ร้อยละ
				ของดิน	(cmol/kg)				(dS/m)	(ซม.)		
Bc-lsA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	3,246	6.06
Bh-lsA	0-2	50-100	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	5.0-6.0	<2	-	2,015	3.76
Bh-nc-lsA	0-2	>150	ดีถึงดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	5.0-6.0	<2	-	1,127	2.10
Hh-lsA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	>75	6.0-8.0	6.0-8.0	<2	-	1,474	2.75
Klt-clD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	42	0.08
Knk-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	64	0.12
Knk-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,264	2.36
Ko-sclA	0-2	>150	เลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.0	4.5-5.5	<2	-	989	1.85
Ll-gm-clA	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	140	0.26
Ll-mw-siclA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	159	0.30
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	195	0.36
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	659	1.23
Sng-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	756	1.41
Tg-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	5,863	10.95
Tg-slB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	3,746	7.00
Tg-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,842	3.44

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

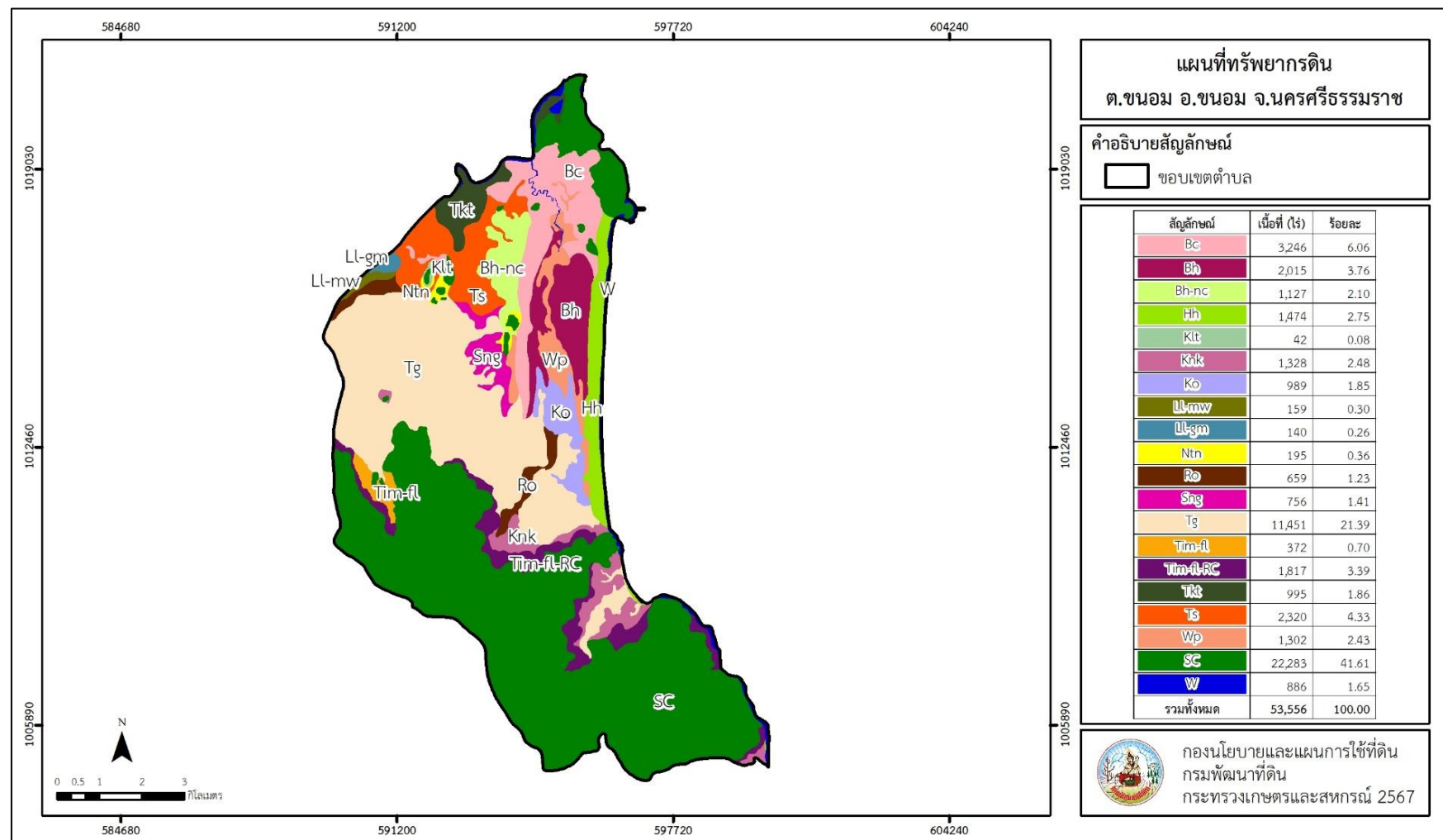
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่ ไร่	ร้อยละ
							ดินบน	ดินล่าง				
Tim-fl-slC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	372	0.70
Tim-fl-slD-RC	12-20	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,817	3.39
Tkt-slA	0-2	>150	เลวมาก	ปานกลาง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	>16	-	995	1.86
Ts-slA	0-2	>150	เลวมาก	ต่ำ	>20	<35	4.5-5.0	4.5-5.0	<2	50-100	2,320	4.33
Wp-slA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	>75	6.0-7.0	6.0-8.0	<2	-	1,302	2.43
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22,283	41.61
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	886	1.65
รวมทั้งหมด											53,556	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.3.4 การชะล้างพังทลายของดิน

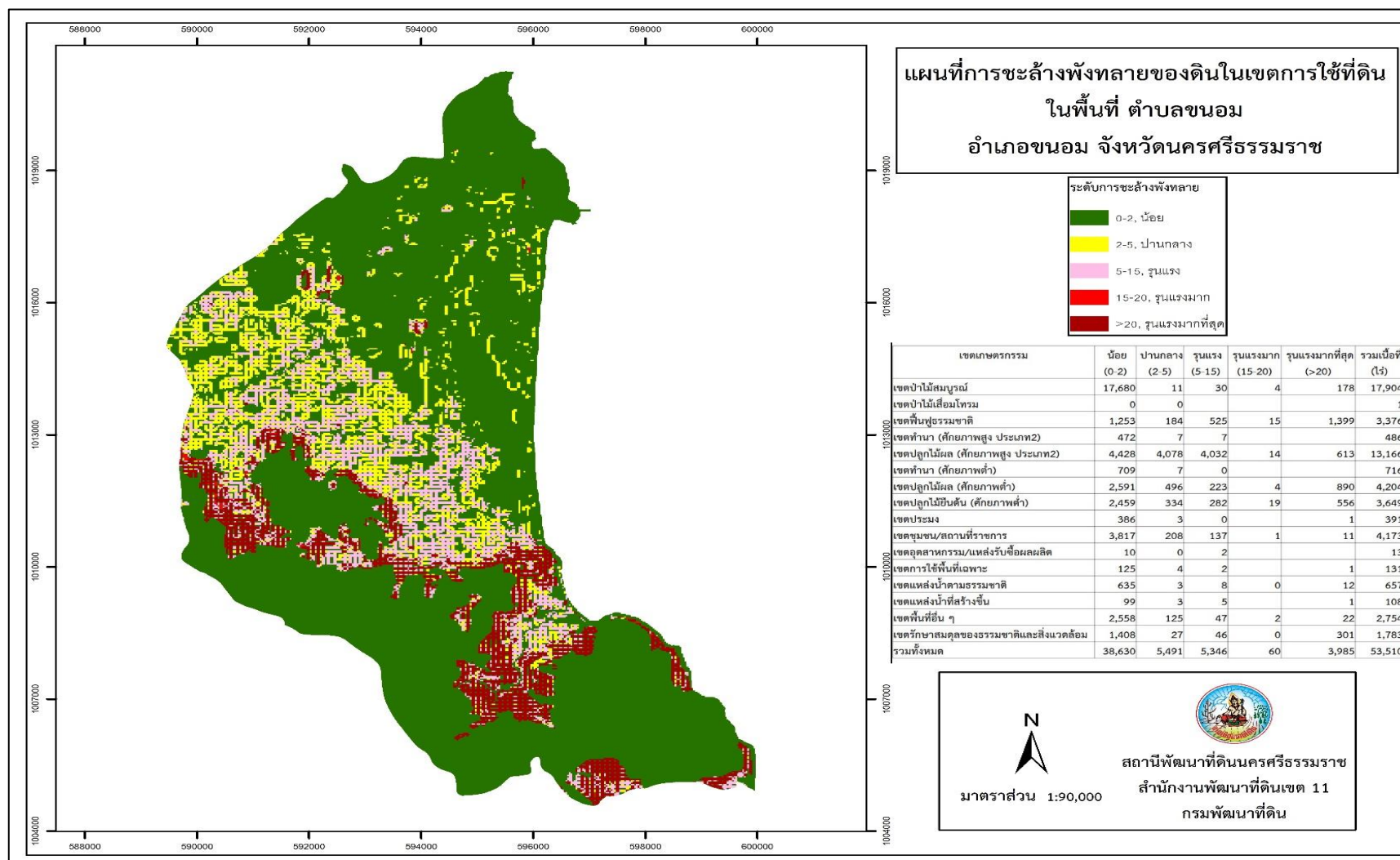
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ส่วนใหญ่ เนื้อที่ 38,630 ไร่ หรือร้อยละ 72.19 ของเนื้อที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับน้อย คือ มีอัตรา 0-2 ตัน/ไร่/ปี มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีอัตรา 2-5 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 5,491 ไร่ หรือร้อยละ 10.26 ของเนื้อที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรง คือ มีอัตรา 5-15 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 5,346 ไร่ หรือร้อยละ 9.99 ของเนื้อที่ทั้งหมด มีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรงมาก คือ มีอัตรา 15-20 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 60 ไร่ หรือร้อยละ 0.11 ของเนื้อที่ทั้งหมด และมีระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินอยู่ในระดับรุนแรงมากที่สุด คือ มีอัตรามากกว่า 20 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 3,985 ไร่ หรือร้อยละ 7.45 ของเนื้อที่ทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดินตำบลขนอม อำเภอนอม
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระดับความรุนแรงของการชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	38,630	72.19
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	5,491	10.26
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	5,346	9.99
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	60	0.11
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	3,985	7.45
รวมเนื้อที่ทั้งหมด	53,510	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 3-2 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

1. พื้นที่ (Area)
2. หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
3. ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

1. สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
2. ความต้องการของชุมชน
3. โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
4. พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

1. ปัญหาทรัพยากรดิน
2. ปัญหาการประกอบอาชีพ
3. ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
4. แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่าง ๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ

- 1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และชะล้างพังทลายของดิน
- 2) แหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ

4.2.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรของตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการ 2 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และชะล้างพังทลายของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการแหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ

- การแก้ไขปัญหาของดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และการชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า

ดินขาดความอุดมสมบูรณ์นั้น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงดิน และปรับปรุงบำรุงดิน

การป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว จำเป็นต้องมีการจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ด้วยการปรับปรุงแปลงนาลักษณะต่าง ๆ การปลูกหญ้าแฝก รวมทั้งการปลูกพืชคลุมดิน

- การแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่ดำเนินการในพื้นที่ตำบลขนอม อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่จะแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ คือ การจัดทำทางระบายน้ำ ฝายชะลอน้ำ และแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 3 ประการ คือ

- 1.1 ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 1.2 แหล่งน้ำต้นเขิน ขาดแคลนน้ำในช่วงฤดูแล้ง และขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ
- 1.3 การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ

2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

- 2.1 การปรับปรุงดินและการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2 การขุดลอกคูคลอง
- 2.3 ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

3) **สถานะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1 ความเสื่อมโทรมของดิน
- 3.2 แหล่งน้ำต้นเขิน
- 3.3 ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1 แหล่งน้ำที่มีอยู่ต้นเหินจากตะกอนลำน้ำ
- 4.2 ต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 4.3 รายได้น้อย
- 4.4 มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

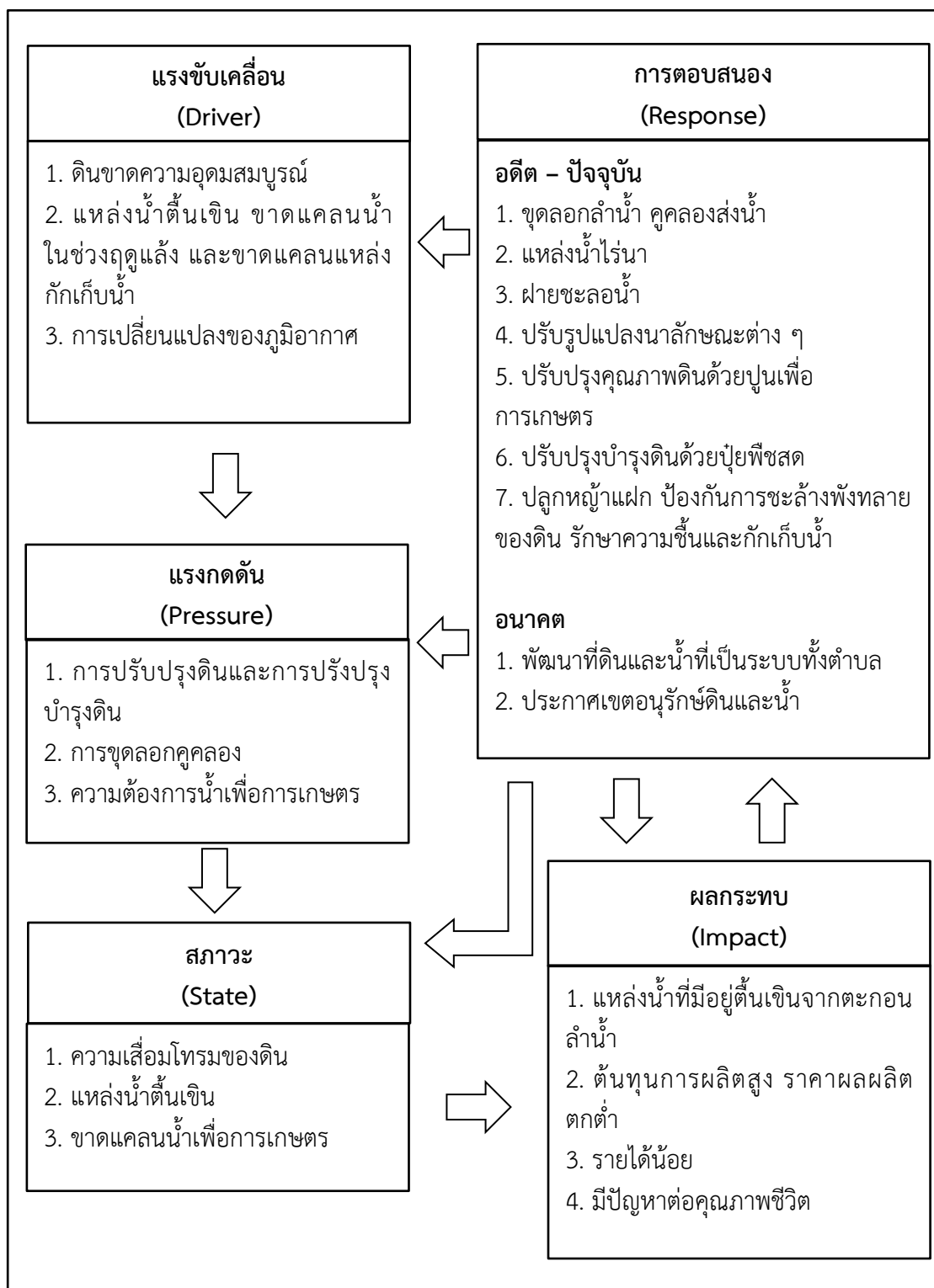
5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต-ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต - ปัจจุบัน

1. ขุดลอกลำน้ำ คูคลองส่งน้ำ
2. แหล่งน้ำไร่นา
3. ฝายชะลอน้ำ
4. ปรับปรุงแปลงนาลักษณะต่าง ๆ
5. ปรับปรุงคุณภาพดินด้วยปุ๋ยเพื่อการเกษตร
6. ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
7. ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ

อนาคต

1. พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
2. ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ระบบการปลูกพืชในพื้นที่ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1. ปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน และยางพารา
2. ปลูกไม้ผล และไม้ผลผสม ได้แก่ เงาะ มังคุด ทุเรียน ลำสาต ลองกอง มะพร้าว และกล้วย

เดือน \ ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1. ไม้ยืนต้น	ปาล์มน้ำมัน ยางพารา											
2. ไม้ผล	ทุเรียน เงาะ มังคุด ลำสาต ลองกอง และมะพร้าว											

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ของตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ มะพร้าว ยางพารา ทุเรียน ปาล์มน้ำมัน มังคุด โกโก้ พืชผัก

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลขนอม อำเภอนวม จังหวัดนครศรีธรรมราช

หน่วยที่ดิน	มะพร้าว	ยางพารา	ทุเรียน	ปาล์มน้ำมัน	มังคุด	โกโก้	พืชผัก
Bc-lsA	S2ns	S2ns	S2ns	S3o	S2ns	N	N
Bh-lsA	S3r	S2rons	S3r	S3r	S3r	S3r	S2rns
Bh-nc-lsA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Hh-lsA	S2n	S2n	S2ns	S3o	S2ns	N	N
Klt-clD	N	S3r	N	N	N	N	S3er
Knk-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Knk-slC	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
Ko-slA	N	N	N	S3o	N	N	N
Ll-gm-clA	S2on	S2on	S2osn	S2n	S2osn	S2on	S2n
Ll-mw-sicLA	S2on	S2on	S2osn	S2n	S2osn	S2on	S2n
Ntn-clC	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S3r	S2ersn
Ro-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Sng-slA	S3o	S3o	S3o	S2ons	S3o	N	N
Tg-slA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tg-slB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tg-slC	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
Tim-fl-slC	S2ens	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ens
Tim-fl-sLD-RC	S3e	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S2ewns	S3e
Tkt-silA	N	N	N	N	N	N	N
Ts-slA	N	N	N	N	N	N	N
Wp-lsA	N	N	N	S3o	N	N	N

หมายเหตุ: ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

w = ศักยภาพ การใช้เครื่องจักร

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

z = สารพิษ

x = การมีเกลือมากเกินไป

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับโดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลขนอม ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2563 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2563 ได้เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่าง ๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนวม จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้กำหนดออกเป็น 6 เขต ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รายละเอียดดังตารางที่ 6-1

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลขนอม อำเภอนนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	21,282	39.74
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	17,906	33.43
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	1	0
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	3,376	6.30
2. เขตเกษตรกรรม	22,612	42.22
2.1 เขตทำนา (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	486	0.91
2.2 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท 2)	13,166	24.58
2.3 เขตทำนา (ศักยภาพต่ำ)	716	1.34
2.4 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพต่ำ)	4,204	7.85
2.5 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพต่ำ)	3,649	6.81
2.6 เขตประมง	391	0.73
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	4,319	8.06
3.1 เขตชุมชนและสถานที่ราชการ	4,175	7.79
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	13	0.02
3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	131	0.25
4. เขตแหล่งน้ำ	800	1.49
4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	692	1.29
4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	108	0.20
5. เขตพื้นที่อื่นๆ	2,760	5.15
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1,783	3.33
รวม	53,556	100.00

6.2.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 21,282 ไร่ หรือร้อยละ 39.74 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ป่าสมบูรณ์ ป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตฟื้นฟูธรรมชาติ

6.2.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 22,612 ไร่ หรือร้อยละ 42.22 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

1. เขตปลูกไม้ผล มีเนื้อที่ 17,370 ไร่ หรือร้อยละ 31.39 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด

- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

- 1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ
- 2) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2. เขตปลูกไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 3,649 ไร่ หรือร้อยละ 6.81 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น
- การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับรูปแบบลักษณะต่าง ๆ ทางลำเลียงในไร่นา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ฝายชะลอน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ และระบายน้ำ

2) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

3. เขตทำนา มีเนื้อที่ 1,202 ไร่ หรือร้อยละ 2.25 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน โดยใช้ปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ฝายชะลอน้ำ

4. เขตประมง มีเนื้อที่ 391 ไร่ หรือร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 4,319 ไร่ หรือร้อยละ 8.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 800 ไร่ หรือร้อยละ 1.49 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

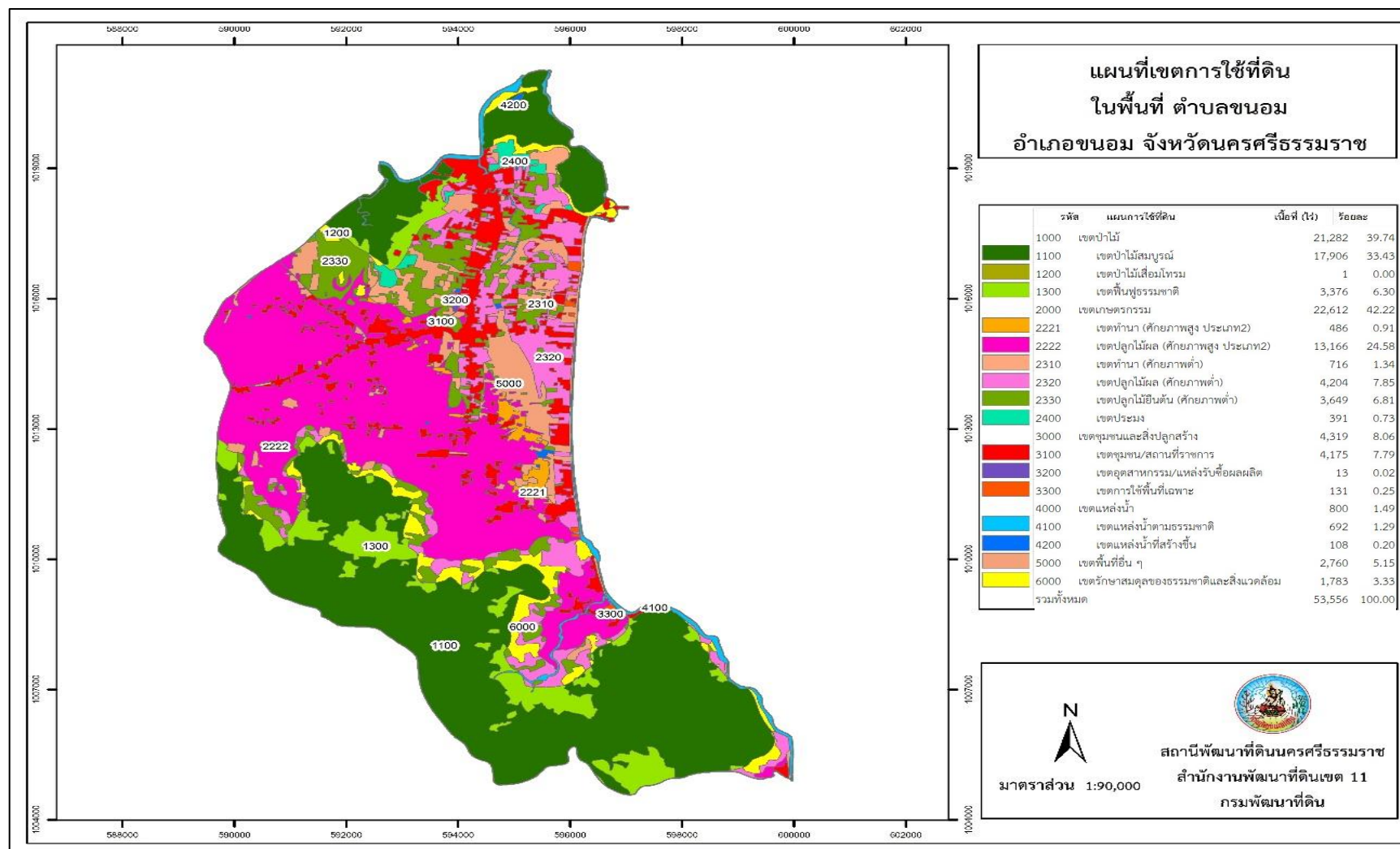
รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควบคุมและรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

6.2.5 เขตพื้นที่อื่นๆ มีเนื้อที่ 2,760 ไร่ หรือร้อยละ 5.51 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีเนื้อที่ 1,783 ไร่ หรือร้อยละ 3.33 ของเนื้อที่ตำบล

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

รูปที่ 6-1 การใช้ที่ดินในพื้นที่ตำบลขนอม อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังจากการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ และงบประมาณที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลขนอมไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลขนอม เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 4) การบริหารจัดการน้ำ

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1. เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

1.1 การปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

1.1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด

1.1.3 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)

1.1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

1.1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด

1.1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

- 1.2 การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำบนพื้นที่ลุ่ม-ดอน
- 1.3 การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.3.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.3.2 การจัดทำทางระบายน้ำ
 - 1.3.3 การจัดทำฝายชะลอน้ำ

7.4 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

7.4.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และเขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- (1) การอบรมให้ความรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (2) การบริหารจัดการศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- (3) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- (4) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (กรมส่งเสริมสหกรณ์/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)

7.4.2 เขตแหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1) สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อการเกษตร (กรมชลประทาน)

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 17,370 ไร่	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้สารอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร จำนวน 100 ราย	1,000
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 3,649 ไร่	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด เนื้อที่ 20 ไร่	300
1.3 เขตทำนา เนื้อที่ 1,202 ไร่	1.3 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์) จำนวน 10 ตัน	17,000
	1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เนื้อที่ 100 ไร่	1,500
	1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด	16,500
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	2,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	60,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับ
จัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม	1. การอบรมให้ความรู้การทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.1 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 17,370 ไร่	2. การบริหารจัดการศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 3,649 ไร่	3. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้า เกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
1.3 เขตทำนา เนื้อที่ 1,202 ไร่	4. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับทั้งใน เขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิด พืช (กรมส่งเสริมสหกรณ์/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด)
2. เขตแหล่งน้ำ	1. สนับสนุนการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและเพื่อทำ การเกษตร (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ตารางที่ 7-3 แผนการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลขนอม อำเภอนม จังหวัดนครศรีธรรมราช แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย	เป้าหมาย						งบประมาณ (บาท)						หน่วยงานรับผิดชอบ
			ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570	ปี 2571	ปี 2572	รวม	ปี 2568	ปี 2569	ปี 2570	ปี 2571	ปี 2572	รวม	
1. เขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														พด.
1.1 เขตปลูกไม้ผล	1.1 การส่งเสริมการผลิต และการใช้	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	
เนื้อที่ 17,370 ไร่	สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร														
1.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1.2 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	20	20	20	20	20	100	300	300	300	300	300	1,500	
เนื้อที่ 3,649 ไร่	1.3 จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)	ตัน	10	10	10	10	10	600	17,000	17,000	17,000	17,000	17,000	85,000	
1.3 เขตทำนา	1.4 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปุ๋ยพืชสด	ไร่	100	100	100	100	100	500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	
เนื้อที่ 1,202 ไร่	เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน														
	1.5 จัดหาเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด	กก.	500	500	500	500	500	2,500	16,500	16,500	16,500	16,500	16,500	82,500	
	1.6 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์	กลุ่ม	1	1	1	1	1	5	2,500	2,500	2,500	2,500	2,500	12,500	
	ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร														
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														พด.
	2.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดิน	กล้า	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	250,000	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	
	และน้ำ														

หมายเหตุ งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณการเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)** รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>. 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2567. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอและ รายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567)**. แหล่งที่มา: <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- เทศบาลตำบลขนอม. 2566. แหล่งที่มา: <https://www.khanomcity.go.th/index.php>
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.
- ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา กรมอุตุนิยมวิทยา. 2563. แหล่งที่มา: <http://climate.tmd.go.th/site/index>
- สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2567. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2567. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566)**. แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2566.

สถานีพัฒนาที่ดินนครศรีธรรมราช
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์